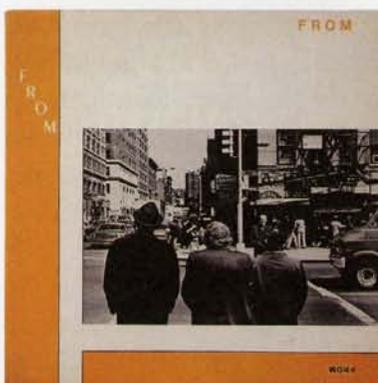

Vinil: discs i caràtules d'artistes

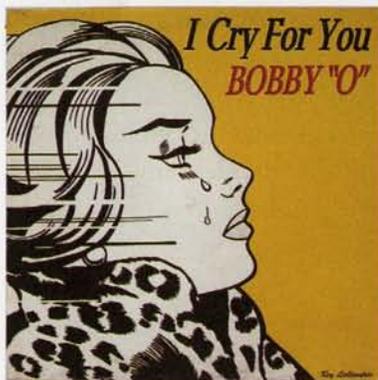
Les figures que Jean Dubuffet va dissenyar per a la caràtula de *Musical experiences* són l'inici de *Vinil. Discs i caràtules d'artistes*: una està inclinada sobre un magnetòfon Grundig i llueix un ampli somriure, l'altra toca la trompeta amb delit: El disc, publicat el 1961, és un dels primers exemples del descobriment artístic d'un mitjà que combina imatge i so en una única forma de fer art. No estaven constrenyits per les regles i les limitacions tradicionals del món de la música, en el millor sentit de l'expressió, de manera que van explorar amb entusiasme les possibilitats dels instruments, del so i de la veu. El magnetòfon els va permetre, per primera vegada, realitzar enregistraments de so sense haver de recórrer a grans muntatges tècnics i gravar posteriorment el seu material en discs de vinil.

El disc *From*, de Peter Downsborough, s'exposa en paral·lel a una obra gràfica de l'artista que està dividida en quatre parts. Les obres apareixen unes al costat de les altres i usen paraules a mode de material gràfic (i sonor) per referir-se al tema del llenguatge i l'espai. Així mateix, en les obres gràfiques de Gerhard Rühm i Hanne Darboven, disposades com si fossin partitures, el disc és un element que sempre hi és present.

A l'exposició es troben representades totes les tendències artístiques del segle XX. L'espectre comprèn des del futurisme i el dadaïisme, inclosos els artistes moderns clàssics —Joan Miró i Fernand Léger—, moviments com CoBrA, el lletrisme, el minimalisme, l'art conceptual, la poesia sonora, Fluxus i l'art pop; fins a les últimes tendències. La llista d'artistes que van crear caràtules per a músics o grups inclou noms tan il·lustres i famosos com Roy Lichtenstein, Keith Haring, Michelangelo Pistoletto, John Baldessari, Gerhard Richter, Francesco Clement i Raymond Pettibon. Amb la seva sèrie de sis caràtules per a *Music in Twelve Parts*, de Philip Glass, Sol LeWitt va produir una obra que està relacionada amb l'esperit de la música minimalista i que, alhora, ha perdurat com a obra gràfica independent.

El projecte *Selten gehörte Musik* va néixer als tallers d'artistes amics: de forma successiva van anar trobant-se entre d'altres Dieter Roth, Gerhard Rühm, Oswald Wiener, Günther Brus i Hermann Nitsch, per improvisar junts i experimentar amb la música i el llenguatge. Així mateix, A.R. Penck, Michael Snow o Alan Davie han tocat «free music» en diversos grups.

Al llarg de la seva carrera artística, Lawrence Weiner ha utilitzat diferents suports de so: LP i single, cintes d'àudio i CD. El Neues Museum Weserburg de Bremen, per la seva banda, pot presentar una ampliació «fonamental», en el sentit més veritable de la paraula, de les seves obres escultòriques: el treball/títol del disc *Having Been Built on Sand. With Another Base (basis) in Fact* apareix exposat amb grans caràcters en la façana exterior del museu, a la vora del riu Weser.

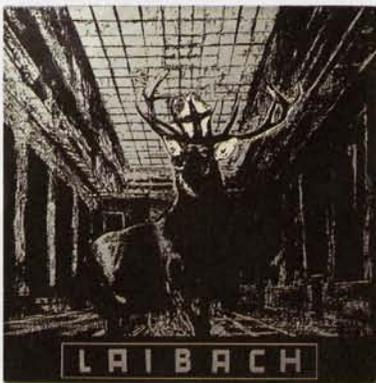
A principis dels anys setanta, el dissenyador i escultor Harry Bertoia va crear un gran nombre d'escultures sonores i va encunyar el concepte de «sonambient» per a referir-se a la combinació de materials, a la instal·lació espacial i a l'experiment sonor resultant. La sèrie de discs documenta els sons produïts amb les diferents escultures.

En el disc de vinil, la paraula parlada es manifesta de diverses formes: com a discurs, lectura, conversa i fins i tot en forma de catàleg, tal com succeeix a l'àlbum *Art by Telephone*, editat el 1969. El Museum for Contemporary Art de Chicago va recopilar diverses converses telefòniques amb artistes, en les quals aquests descrivien les obres que exposarien al museu.

El grup eslovè Laibach, fundat el 1980 i el nom del qual és el topònim alemany de la ciutat de Lubljana, forma part del col·lectiu artístic Neue Slowenische Kunst (NSK). Els seus titubejos, sovint irònics, amb ideologies totalitàries, i els seus símbols van ser objecte de controvèrsia. Així mateix, en el seu repertori també s'inclouen versions allunyades i originals de clàssics del pop, com el *Let it be* dels Beatles.

Els discs d'artista de Joseph Beuys es troben al centre d'una «xarxa» de col·laboracions. L'enregistrament *Ja ja ja, nee nee nee* és de 1970 i consisteix en la repetició constant d'aquestes paraules amb tots els matisos imaginables. El 1982, Beuys, soci fundador dels Verds, va reivindicar Sol en lloc de Reagan (*Sonne statt Reagan*) mitjançant les seves cançons. De la seva col·laboració amb Nam June Paik, Henning Christiansen o Albrecht, que al seu torn eren solistes o van participar en altres projectes, van sorgir diversos discs més.

Els primers moviments avantguardistes de principis del segle XX, com el dadaisme i el futurisme, van traçar nous camins transgressors en el camp de la música, el teatre, les arts plàstiques i la literatura. D'igual manera, les presentacions en públic de les seves obres van constituir una forma primigènia del *happening* o de la performance. Per la seva banda, compositors com Erik Satie van tenir una gran influència en les generacions posteriors i en la comprensió de la música i les arts plàstiques.

Els futuristes van ser els primers a incorporar sons d'avions o locomotores als seus treballs, però alguns grups de música industrial dels anys vuitanta, com per exemple Vivenza, també van recórrer a la utilització de sons industrials i de maquinària.

Amb la publicació de l'LP *RRR 500* va veure la llum un projecte únic que només podia dur-se a terme gràcies a un mitjà com el disc, ja que reunia cinc-cents loops d'altres cinquanta artistes. Es tracta d'un disc tan especial que cal posar l'agulla manualment en cada audició. És un exemple de la concepció global de la forma artística que, a més de la caràtula, també inclou la funda interior.

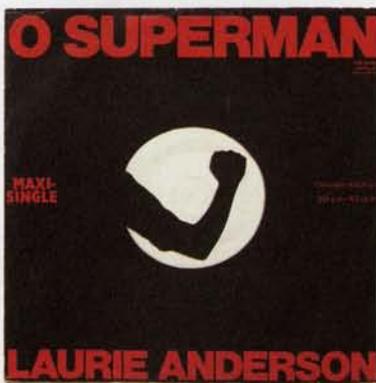
La col·lecció de Guy Schraenen, de la qual procedeixen totes les obres exposades –la majoria de les quals pertanyen a la dècada dels seixanta i els setanta–, conté també alguns discos que, a primera vista, semblen estar una mica fora de context. Aquests enregistraments es van incloure a causa del seu caràcter innovador o a causa de la seva influència especial en la percepció i la interpretació de la música i el so. Així doncs, trobarem Karl Valentin o el *Gesang der Wale* (Cant de les balenes), que van obrir uns móns sonors desconeguts fins a llavors.

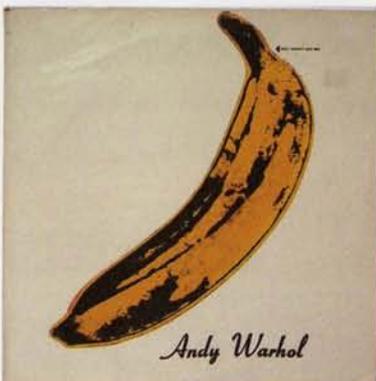
El moviment Fluxus i algunes tendències emparentades, com Zaj a Espanya, van enriquir l'art amb nous estils artístics i «concerts», anomenats recitals i accions. Els tres video-exemples en els quals Ben Vautier presenta obres de Nam June Paik i Mieko Shiomi són la prova fefaent d'una ruptura amb les actuacions tradicionals. Els instruments apareixen d'una forma totalment inesperada i sorprenent: en un dels casos un violí descendeix a poc a poc sobre l'escenari o és destrossat contra la vora d'una taula després d'una sacsejada lenta i espectacular. També podem veure uns actors que pinten un piano de colors mentre Ben clava les tecles, una després d'una altra, de manera que li arrenca l'última successió de notes a l'instrument.

L'artista txec Milan Knižák talla discs de vinil i després els recompon. El disc-objecte *Destroyed Music* està compost per dues meitats de discs distints. En teoria encara es pot escoltar i el resultat és un muntatge de dues fonts de so. D'altra banda, amb la seva frase escrita a mà, George Brecht es dirigeix de forma directa a l'observador/oïdor: «Musik ist das, was du in diesem Moment hörst» (Música és el que escoltes en aquest moment).

L'*O Superman* de Laurie Anderson suposa una excepció en el món de l'art sonor, ja que va ser editat per una gran discogràfica i va aconseguir arribar dalt de tot de les llistes d'èxit. En general els artistes es feien càrrec de les despeses de producció ja que es tractava de petites edicions, la qual cosa era possible gràcies al baix cost dels cassettes d'àudio. Un mitjà fonamental per a donar a conèixer els treballs era el boca orella.

De segur, l'obra més famosa de l'exposició és la caràtula que Andy Warhol va dissenyar per a la Velvet Underground & Nico el 1971. En la versió original es podia treure la pel·la del plàtan, que deixava al descobert un plàtan pelat de color rosa, i a causa del seu caràcter ambigu i atrevit tenia una funció fetitxista, com va passar amb la caràtula de Warhol del *Sticky Fingers* per als Rolling Stones. Altres clàssics d'aquest gènere del món de la música pop i rock són: la caràtula del *White Album* dels Beatles de Richard Hamilton o la del *Sgt. Pepper*, realitzada per Peter Blake.

En un altre lloc de l'exposició hi ha altres caràtules d'Andy Warhol, que estan dissenyades com la sèrie dels seus retrats més famosos. En la doble caràtula de Diana Ross, les quatre cares estan plenes, i en els discs de Paul Anka i John Lennon passa el mateix amb la portada i la contraportada.

ENCORE

Alguns artistes proporcionen un fort caràcter visual o d'objecte als discs. El picture disc, que pot tenir una imatge impresa en una o ambdues cares, és una de les formes artístiques més famoses. Per altra banda, el disc de Hans Schabus, que està tallat com la fulla d'una serra, resulta molt insòlit, així com el disc d'un autor desconegut, la coberta del qual està folrada de paper de vidre.

El CD ha acabat substituint al flexidisc, l'ús del qual va estar molt estès els anys vuitanta, com a suplement de revistes, catàlegs i d'altres publicacions. Com que resulta fàcil de produir, el CD és molt útil per a dur terme la documentació de treballs sonors i compleix una funció similar a les reproduccions fotogràfiques pel que fa a les obres visuals.

Moltes obres literàries d'artistes de la generació beat es troben en enregistraments sonors i adquireixen una dimensió impressionant i addicional gràcies a les veus dels seus autors, com per exemple el *Howl* (Udol) d'Allen Ginsberg, de 1955. Juntament amb altres artistes verbovocals, la generació beat està representada en una sèrie de John Giorno, iniciada la dècada dels setanta, Giorno-Poetry-Systems. Així, a la caràtula del disc *Totally Corrupt* hi apareixen Anne Waldman, John Giorno, William Burroughs, Allen Ginsberg i John Cage.

La poesia sonora, *Sound Poetry*, constitueix una tendència independent que s'ha desenvolupat fonamentalment a partir de l'ampliació de les formes literàries en l'àmbit del so. Henri Chopin és un dels seus representants més importants. A la seva publicació *Revue OU*, editada els anys seixanta i setanta, gairebé tots els discos incloïen poetes sonors, entre altres: François Dufrêne, Brion Gysin i Sten Hanson. L'interès renovat que susciten per aquests treballs es reflecteix en la reedició en CD, l'any 2002, de totes les contribucions sonores.

En el punt d'escolta de l'exposició hi ha 300 discs digitalitzats a disposició del visitant. El senzill de Pavel Büchler, titulat *Encore (Bis)* i publicat el 2005, posa l'accent final, visual i acústic, a l'exposició: l'artista enllaça els aplaudiments finals de diversos concerts un després de l'altre, de forma reconfortant i agradable per a l'espectador i oïdor.

Bettina Brach,
a partir del glossari de Guy Schraenen
del catàleg *Vinyl — Records and Covers by Artists*.
Bremen: Neues Museum Weserburg Bremen, 2005.

Vinyl. Discs i caràtules d'artista és una co-producció entre el Museu d'Art Contemporani de Barcelona i el Research Center for Artists' Publications/ASCP in NMWB.

Aquesta exposició presenta obres reunides a la col·lecció de Guy Schraenen, comissari de la mostra.

**MAC
BA** Museu d'Art
Contemporani
de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
www.macba.es

Horaris
Feiners, d'11 a 19.30 h
(25 juny - 24 setembre: d'11 a 20 h
/ dijous d'11 a 24 h)
Dissabtes, de 10 a 20 h
Diumenges i festius, de 10 a 15 h
Dimarts no festius, tancat
Dilluns, obert

Patrocinador de comunicació:

el Periódico

Amb la col·laboració de:

SCANNERFM